

NIVEL
bibliotheek

drieharingstraat 26
postbus 1568
3500 bn utrecht
telefoon: 030 319946

Nederlands Huisar

Postbus 2570 - 3500

tel. (030) 31 99 46

(e)

Een statistisch overzicht van het NHG_ ledenbestand

**Nederlands Huisartsen
Genootschap**

**augustus 1979
P.P. Groenewegen**

1. Inleiding

In het voorjaar van 1979 waren ruim 2600 praktizerende huisartsen lid van het Nederlands Huisartsen Genootschap; dat is bijna de helft (49.7%) van de praktizerende huisartsen.

Dit cijfer is afkomstig uit de registratie van gevestigde huisartsen die bijgehouden wordt op het Nederlands Huisartsen Instituut.

Vóór het schrijven van deze notitie is ons gehele bestand vergeleken met de computer-uitdraai van het N.H.G.-ledenbestand van juni 1979.

Een aantal zelfstandig praktizerende huisartsen die (nog) als 'niet-werkend-lid' in de computer-uitdraai van het N.H.G.-ledenbestand stonden, zijn door ons als N.H.G.-lid gerekend.

In deze notitie wordt bekeken of het percentage N.H.G.-leden variëert onder verschillende categorieën huisartsen en of het dekkingspercentage geografische variaties vertoont. Dit laatste wordt met behulp van een cartografische weergave verduidelijkt.

2. Het percentage N.H.G.-leden onder enkele categorieën huisartsen

De eerste manier waarop de zelfstandig praktizerende huisartsen opgedeeld zijn is naar universiteit van afstuderen ^{*}). Deze opdeling geeft enkele kleine afwijkingen van het totaal percentage van 49.7 % N.H.G.-leden te zien.

Dit is weergegeven in figuur 1, waarin, evenals in de volgende figuren, de lengte van de balkjes het percentage N.H.G.-leden weergeeft en waarin de dikte van de balkjes de relatieve omvang van de categorieën aangeeft. Dit laatste is gedaan omdat bijvoorbeeld een laag ledenpercentage onder een kleine categorie huisartsen minder aanleiding tot bezorgheid zal geven dan een laag percentage onder een grote categorie artsen. Het laagste percentage N.H.G.-leden vindt men onder de huisartsen die aan de Rijksuniversiteit te Leiden gestudeerd hebben, 46.2 %. De Leidse universiteit is ook de op een na grootste leverancier van huisartsen; bijna 18 % van alle huisartsen heeft in Leiden gestudeerd. Het hoogste percentage N.H.G.-leden is onder de in Rotterdam afgestudeerde huisartsen te vinden (52.5 %).

^{*}) 37 huisartsen die in het registratiesysteem in de categorie 'elders' vallen zijn buiten beschouwing gelaten; in deze categorie zitten in het buitenland afgestudeerde artsen en de artsen die aan de Rijksuniversiteit Limburg de huisartsenopleiding gevolgd hebben. Voor deze laatste groep was in het systeem nog geen categorie beschikbaar.

*Figuur 1.: Percentage N.H.G.-leden naar universiteit van
afstuderen in het voorjaar van 1979*

n	
322	A'dam VU 51.9 %
453	Rotterdam 52.5 %
537	Nijmegen 47.1 %
859	Groningen 49.6 %
888	A'dam GU 50.9 %
925	Leiden 46.2 %
1218	Utrecht 51.5 %

De tweede manier waarop we de huisartsengroep opgesplitst hebben, is naar leeftijdscategorieën (zie figuur 2).

Figuur 2.: Percentage N.H.G.-leden per leeftijdscategorie in het voorjaar van 1979

n			
416	jonger dan 30	42.3 %	
1349	30-34 jaar	47.1 %	
780	35-39 jaar	57.3 %	
535	40-44 jaar	60.2 %	
569	45-49 jaar	59.2 %	
747	50-54 jaar	50.5 %	
416	55-59 jaar	46.6 %	
249	60-64 j.	32.5%	
178	>65	18.5%	

De verschillen tussen de categorieën in percentage N.H.G.-leden zijn op deze manier weergegeven wat groter. Vooral onder de grote groep artsen die jonger dan 35 jaar zijn, vindt men een laag ledenpercentage. Ook onder de oudere huisartsen (vooral de huisartsen van 55 jaar en ouder) is het percentage N.H.G.-leden laag, maar de omvang van deze groep is veel kleiner.

Deze opsplitsing naar leeftijd suggereert de jongere huisartsen als doelgroep voor een eventuele gerichte ledenwerving.

Een andere mogelijke doelgroep bestaat uit de vrouwelijke huisartsen. Van de vrouwelijke huisartsen is nog geen derde (27.5 %) lid van het N.H.G. De omvang van de groep vrouwelijke huisartsen is echter niet groot: 240 ofwel 4.6 % van de zelfstandig praktizerende huisartsen.

De interessantste opsplitsing van de huisartsengroep is naar solowerkende huisartsen en samenwerkende huisartsen.

Onder samenwerkende huisartsen worden die artsen verstaan die de praktijk uitoefenen - al of niet in één praktijkgebouw - in associatie met een andere zelfstandige huisarts en de artsen die gedurende langer dan een half jaar een assistent hebben, die niet in opleiding is. Onder deze omschrijving van samenwerkende huisartsen vallen dus zowel artsen die intensief samenwerken in één praktijk, als ook artsen die alleen een financiële samenwerking hebben. In een registratiesysteem als het onze zijn dergelijke kwalitatieve onderscheidingen echter moeilijk te maken.

Van de zelfstandig praktizerende huisartsen is, gegeven onze omschrijving, 64 % solo (zie tabel 1); ruim een kwart werkt samen met één collega en 10 % met meerdere collega's. Van de solisten is nagenoeg de helft N.H.G.-lid, namelijk 49.8 %; van de huisartsen met één collega (of een assistent voor een langere periode) is maar 45.3 % lid en van degenen die twee of meer collegae hebben is 60.8 % N.H.G.-lid.

Uit het feit dat het percentage N.H.G.-leden onder de categorie huisartsen met één collega aan de lage kant is kan niet geconcludeerd worden dat het N.H.G. als 'club van samenwerkers' afgedaan heeft. Hooguit kunnen we concluderen dat deze categorie wel erg heterogeen is (hetgeen dan wel de vraag op roept waarom het percentage N.H.G.-leden in deze categorie lager is dan onder de solisten).

De categorie 'samenwerkend met twee of meer collega's' is veel homogener, omdat in deze categorie alle groepspraktijken (drie of meer huisartsen in één praktijkgebouw) vallen en een gedeelte van de gezond-

Tabel 1.: *N.H.G.-lidmaatschap naar aantal collega's met wie de praktijk uitgeoefend wordt (in het voorjaar van 1979)*

Lidmaatschap N.H.G.	Aantal Collegae							
	Solo		Eén collega		Twee of meer collega's		Totaal	
	n	%	n	%	n	%	n	%
JA	1662	49.8	625	45.3	315	60.8	2602	49.7
NEE	1678	50.2	756	54.7	203	39.2	2637	50.3
TOTAAL	3340	100	1381	100	518	100	5239	100

heidscentra (voor zover ze bestaan uit drie of meer huisartsen, wijkverpleegkundige en maatschappelijk werk in een gebouw).

Deze artsen in groepspraktijken en gezondheidscentra (ruim 400) maken ongeveer driekwart van de huisartsen in de categorie "samenwerkend met twee of meer collegae" uit. Een hoog percentage N.H.G.-leden in deze groep is dus wel begrijpelijk.

3. De spreiding van N.H.G.-leden over ons land

Ook de geografische spreiding van de N.H.G.-leden kan op verschillende manieren bekeken worden. We beperken ons hier tot de urbanisatie-graad, d.i. de mate waarin een gebied verstedelijkt is, de provincie en een voor huisartsen niet onbelangrijke indeling, namelijk de indeling naar plaatselijke huisartsen-verenigingen.

Op het platteland (CBS-indeling naar urbanisatie-graad 1971, A1-A4) is het dekkingspercentage van het N.H.G. het hoogst, 54.2 %.

In op één na alle categorieën is het zelfs boven de vijftig procent, maar in de drie grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag ligt een echt "zendingsgebied" voor het N.H.G.: van de circa 720 huisartsen in de drie grote steden is maar 35.5 % lid (zie figuur 3).

Figuur 3.: *Percentage N.H.G.-leden per categorie van de urbanisatie-graad (in het voorjaar van 1979).*

n		
633	platteland	54.2 %
1124	verstedelijkt platteland	52.1 %
728	forensen- gemeenten	51.8 %
863	kleine steden	51.9 %
1172	grote steden	50.6 %
719	3 grote steden	35.5 %

Dit is niet louter het gevolg van een groter aantal hele oude en hele jonge huisartsen in de drie grote steden. Het percentage N.H.G.-leden is in alle leeftijdscategorieën een stuk lager dan de landelijke percentages per leeftijdscategorie.

Van de drie grote steden heeft Rotterdam nog het laagste ledenpercentage, 32.4 %; Den Haag heeft 33.7 % N.H.G.-leden en Amsterdam 38.7 %.

De dekkingpercentages per provincie zijn op kaart 1 weergegeven. De laagste percentages N.H.G.-leden vindt men in Groningen en in Limburg; de huisartsenaantallen in deze provincies zijn echter niet zo heel groot (respectievelijk 223 en 389). Anders ligt dat in Noord- en Zuid-Holland, waar een laag ledenpercentage gepaard gaat met de sterkste concentratie van huisartsen.

Op kaart 2 zijn de dekkingpercentages per plaatselijke huisartsenvereniging weergegeven. Ons land telt op dit moment 74 p.h.v.'s; de omvang varieert van een tiental (de p.h.v.'s Wassenaar en Schouwen-Duiveland) tot meer dan 300 huisartsen (in de p.h.v. Amsterdam).

De dekkingpercentages zijn in vijf categorieën ingedeeld, zodanig dat de aantallen per categorie elkaar niet teveel ontlopen. Op de kaart is duidelijk te zien dat de provincies Groningen en Limburg, die allebei een laag dekkingpercentage hebben, bij uitsplitsing naar p.h.v.'s een homogeen geheel vormen.

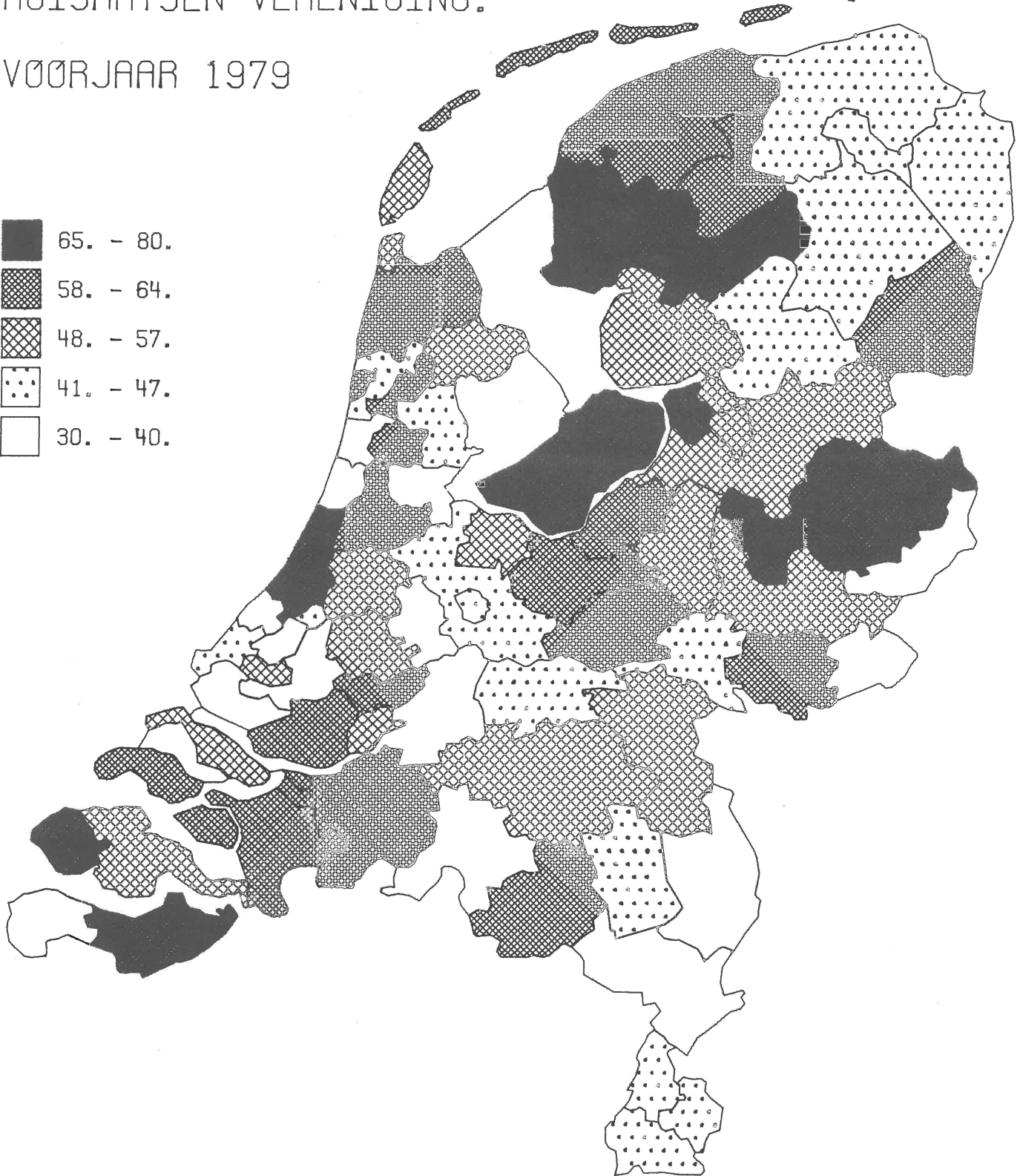
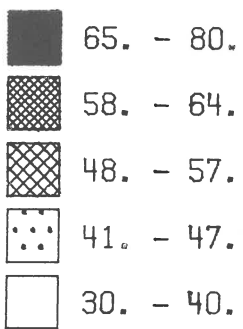
De provincie Zuid-Holland, waar het ledenpercentage ook laag is, laat een veel gevarieerder beeld zien; hier vinden we zowel p.h.v.'s met een percentage leden van 65 % of meer (de p.h.v.'s Leiden en Wassenaar met respectievelijk circa 115 en 10 huisartsen) als p.h.v.'s met ledenpercentage van 40 % of lager (de al eerder genoemde steden Den Haag en Rotterdam, maar ook de p.h.v.'s Delft, Voorne-Putten, Woerden en Gorinchem).

Kaart 1.: Percentage NHG-leden per provincie, voorjaar 1979.

KAART 2. PERCENTAGE NHG-LEDEN PER PLAATSELIJKE HUISARTSEN VERENIGING.

VOORJAAR 1979

Namen der Plaatselijke Huisartsen Verenigenen.

1. Alkmaar	31. Den Helder
2. Almelo	32. Helmond
3. Alphen	33. Den Bosch
4. Amersfoort	34. Hunsingo, Fivelingo, Westerkwartier
5. Amsterdam	35. Kennemerland
6. Apeldoorn	36. Leiden
7. Arnhem	37. Meppel
8. Assen	38. Midden-Twente
9. Bergen op Zoom, Roosendaal	39. Noord-Limburg
10. Breda	40. Nijmegen
11. Delft	41. Oostelijk Groningen
12. Deventer	42. Oude IJssel
13. Dordrecht	43. Purmerend
14. Drente Z.O.hoek	44. Rotterdam
15. Eindhoven	45. Schiedam
16. Emmeloord	46. Schouwen-Duiveland
17. Enschede	47. Sittard-Geleen
18. Friesland Noord	48. Slingeland
19. Friesland Oost	49. Tiel
20. Friesland Z.W.-hoek	50. Tilburg
21. Goeree Overflakkee	51. Utrecht
22. Gooi- en Eemland	52. opgeheven
23. Gorinchem	53. Voorne-Putten
24. Gouda	54. Wageningen
25. Den Haag	55. Walcheren
26. Groningen	56. West-Friesland
27. Haarlem	57. Westland
28. Haarlemmermeer	58. Woerden
29. Heerenveen	59. IJssel Noord, Alblas Lek
30. Heerlen	60. Zaanland
	61. Zw.-Vlaanderen O.deel
	62. Zw.-Vlaanderen W.deel
	63. Zuidhollandse Eilanden
	64. Maastricht
	65. Zuid- en Noord-Beveland
	66. Zutphen
	67. Zwolle-stad
	68. Alkmaar platteland
	69. Noordwest Veluwe
	70. Utrecht periferie
	71. Wassenaar
	72. Zwolle platteland
	73. Kampen IJsselmuiden
	74. Midden Limburg
	75. Zoetermeer

4. *Samenvatting*

Vatten we de hierboven beschreven gegevens samen met een schuin oog naar een eventuele gerichte ledenwerving, dan kunnen we zeggen dat vooral onder de jongere huisartsen (jonger dan 35 jaar) nog een groot ledenpotentieel zit.

In de leeftijdsgroep jonger dan 30 jaar is maar 42 % lid en in de grote groep in leeftijd van 30 tot 34 jaar is 47 % lid. Misschien zou er zelfs aandacht gericht moeten worden op de aanstaande huisartsen om de lage ledenpercentages onder de afgestudeerden van enkele universiteiten, zoals Leiden (46 % leden onder haar afgestudeerden) en Nijmegen (47 %), omhoog te brengen.

Uit een weergave van de geografische variatie in ledenpercentages kwamen de provincies Groningen en Zuid-Limburg in hun geheel als zendingsgebieden te voorschijn.

In de provincies Noord- en Zuid-Holland zijn het met name de grote steden Amsterdam, Den Haag en Rotterdam, waar het percentage N.H.G.-leden minder dan 40 % bedraagt. Mogelijk omvat de plaatselijke organisatie van het N.H.G. in deze steden zoveel huisartsen, dat een binding aan de plaatselijke organisatie moeilijk tot stand te brengen is. Een opsplitsing van de centra in de grote steden, gepaard gaande met een activering van deze kleinere organisationele eenheden, zou hier een verhoging van het ledental tot stand kunnen brengen.

